

Naši stsl. rokopisi so prepisi starejših originalov. Pri osnovanju slovanske liturgije se so gotovo sprva preložile iz grškega samo najpotrebnejše knjige, med katere gotovo v prvi vrsti spadajo evangelija. Prestavljanje je bil mučen in dolgotrajen posel. Knjige kakor zbornik supr. gotovo niso bile v slov. liturgiji od tolike potrebe, da bi se bile prevedle takoj sprva, v prvih njenih početkih. Šele, ko se je slov. liturgija veselo razvila in lepo napredovala, šele potem, ko je imela najpotrebnejše knjige, pričeli so spisovati in prestavljati jednake spise, kakor zbornik supr. Radi tega smemo misliti, da je original tega zbornika dosti mlajši od marianskega ali zograf. To je najbrž vzrok jezikovnih posebnostij tega zbornika: manjkanja starih glagolskih oblik v sklanji, spregi in slovarju. Pozabiti se tudi ne sme, da se da tudi v staroslovenščini a priori na male dialektične razlike misliti; kajti tudi stsl. jezik ni bil, kakor noben drugi jezik, popolnoma jedinstveni jezik brez vseh lokalnih razlik. Toliko je gotovo da v savini knjigi in suprasl. spomeniku ni čisto isti jezik, kakor v zografskem evang., niti kar se slovnice tiče, niti glede slovarja. Domovina ónega narečja, katerega nam predstavljata omenjena dva spomenika, ne more tedaj ista biti, kakor ona jezika zograf. evang. Misli se na iztočne kraje Panonije.

Dobro je razložil pisatelj *ь* v oblikah kakor *ostavьši* rekoč, da stoji *ь* samo za oko, da se nenavadne glasovne skupine ločijo. V stsl. spomenikih je res nekaj takih slučajev, v katerih bi se poluglas ne pričakoval po etimologiji. Tudi postanek oblike *zemlja* iz *zemja* (*zemja*, *zemja*, *zemlja*) je najbrž prav razložil. K obliki *bratрь* samo opominjam, da se tudi v nekaterih slovenskih narečjih *r* nahaja v vseh sklonih razven nom. sgl. Na str. 771—775 govori pisatelj o pisavah *ъja*, *ъje*, i. t. d., mesto katerih se tudi nahaja *ija*, *ije*. On smatra prve oblike za starejše, kar je tudi najbrž pravo cf. Leskien, Handb.² 36. Oblike *besadambь*, *casaru* niso drugega, nego pisarne pomote, katere se so tem laglje dogajale, ker v sledečem zlogu stoji *a*, tako da je pisatelj, pišoč prvi zlog, mislil že na drugi. Loc. sgl. zložene dekl. na *-čambь* je že Jagić razložil: *čambь* je iz *čěmbь* nastalo na ta način, da se je drugo *č*, katero se ni moglo na predstoječi glas naslanjati, v *a* izpremenilo, jednako *ě* v začetku ali po mehkih soglasnikih (Arch. VI 78).

Na Dunaji 12. novembra 1886.

Vatroslav Oblák.

L I S T E K.

Stritarjevi zbrani spisi. Ljubljanski knjigar g. Bamberg je kupil od g. prof. Jos. Stritarja vse njegove spise, katerih je nad sto tiskovnih pól. Bamberg namerava te spise izdavat v jedenskih zvezkih, tako da bi bila vsa izdava v jednom letu završena. Da bode tudi vnanja oprava spisom ukusna in lepa, za to nam je porok Bambergovo ime. Ta

literarna novica gotovo presrečno oveseli vsakega prijatelja slovenskemu leposlovju; kajti ni ga pesnika in pisatelja slovenskega, ki bi se gledé razsežnosti duševnega obzorja, gledé plemenitih idej, gledé tehniške dovršenosti in tudi gledé vplivanja ne sodóbnje pisatelje naše le iz daleka mogel meriti s Stritarjem. Kakó in kaj zná g. Stritar pisati, razvidi se jasno iz razprave »Srce«, katero nam je na prošnjo našo poslal g. Stritar in katero pri našamo v denašnji številki. Gotovo u m bodo čestiti gg. bralci hvalo vedeli zánjo, kajti takšne lepe pisave in takih idej »Ljubljanski Zvon« nima mnogokrat na razpológanje.

Predavanje. Dné 27. t. m. je g. prof. Šubic v deželni reduti v Ljubljani predaval o *ljubljskem vodovodu* in o mnogovrstnih vprašanjih, ki so v zvezi s tem velevažnim predmetom. V prostem, jedrnatem in jedno uro trajajočem govoru, katerega je pojasnoval z izvrstnimi narisi na tablo, razložil je gospod govornik to za ljubljansko mesto prevažno vprašanje tako mikavno in zajedno korenito, da ga je konečno odlikovalo mnogobrojno zbrano občinstvo z glasno pohvalo. Dné 17. aprila bode profesor Levec v ljubljanski čitalnici predaval o pokojnem Erjavci in njegovem književnem delovanji na korist Erjavčevi ustanovi.

Dramatično društvo v Ljubljani je imelo dné 27. februarja svoj letni občni zbor, ki je pa bil, žal, mnogo slabeje obiskan, nego bi bilo želeti in nego se je bilo pri važnih sedanjih razmerah nadejati. Kot važen napredek, ki ga nam je zabeležiti v društvenih analih minulega leta, omenil je v svojem poročilu tajnik pridobitev stalnega režiserja g. Ig. Borštnika in stalnega učitelja petja g. prof. Grbiča, katerima se je po vspešnem trudu posrečilo pripraviti društveno delovanje v boljši tír. Da je društveno delovanje v zadnjem času postalo dokaj živahneje, o tem se prepričati je slov. občinstvo imelo dovolj prilike pri letošnjih predstavah; ali še mnogo bolj bi društvo oživelo in se okrepilo, ako bi našlo med slovenskim razumništvom več zanimanja in podpore, nego doslej. Res, da se cepijo naše moči na mnogo stranj in da je treba dela in podpore tu in tam, in ravno isti pridemo večkrat na vrsto — ali vendar, rojaki, važnega tega društva nikar ne pozabimo! — Kdor bi torej lahko pristopil k društvu, a doslej še ni, naj tega nikar ne odlaša. Tudi zavedno občinstvo na deželi vabimo k pristopu. Razven predstav prirejenih v deželnem gledališči priredili so v preteklem poletji igralci dram. društva nekaj predstav tudi po družih mestih: v Kamniku, v Krajuji, v Loki in na Vrhniki.

V odbor so bili pri občnem zboru odbrani ti gospodje: dr. Iv. Tavčar predsednikom, dr. Jos. Starè blagajnikom, dr. Karol Bleiweis, Fr. Drenik, Iv. Hribar, prof. Fr. Levec, ces. svétnik Iv. Murnik, prof. L. Pintar, prof. M. Pleteršnik, Srečko Štegnar, Ant. Trstenjak in Ign. Valentinčič.

Med posameznimi predlogi in nasveti bila je izrečena želja: naj blagajnik sestavi, oziraje se na nove naše razmere, primeren proračun in naj društvo potem skliče izreden občni zbor, kateremu se ta proračun predloži kot podlaga za nadaljno posvetovanje — dalje: naj občni zbor izreče zahvalo deželnemu in isto tako mestnemu zboru za naklonjene podpore (kar se vsprejme) — napósed: naj se letna društvenina (2 gld.) redno pobira pri društvenikih, ne gledé na to, je li društvo tisto leto izdalo kak snopič »Slov. Talije« ali ne, češ, da društvenina ni le kupnina, odštela za zvezčič dramatičnih iger, ampak da je za splošne društvene namene in potrebe.

Poslej, kar nam je deželno gledališče pogorelo, prireja dramatično društvo svoje predstave v čitalnični dvorani, in je ondu predstavljalo dné 27. februarja tri male igre: »Francosko-pruska vojska«, »Prijetno iznenadenje« in »Gringoire«. Dné 6. marcija je obhajalo društvo svojo *dvajsetletnico* ter ponovilo predstavo igrice »Gringoire« in operete »Mésečnica«, katero smo že prej jedenkrat slišali v dež. gledališči. Tretjo predstavo v čitalničnih prostorih smo imeli dné 20. marcija; predstavljali sta se igri »Zblaznela« je in »Pes

in mačka«. — Za 15. dan marcija je povabilo dramatično društvo svetovno-znanega umetnika, slavnega violinista *Frana Ondříčka*, da je v redutni dvorani koncertiral pred mnogoštevilno zbranim občinstvom našega lista. Ta lepi večer ostati nam hoče neizbrisljivo v spominu! —

Konečno naj še omenimo, da je izdalo dramatično društvo letos 53. zvezek »Slovenske Talije«, ki obseza J. Jurčičevo izvorno tragedijo »Veronika Deseniška« v 5 aktih, iz nemščine preloženo dvoaktno igro »Prepozno« in dve jednoaktni igrici »Prijetno iznenadenje« (posl. po W. Frerkingu) in »Nič otrok« (posl. po Jul. Rosenu). S temi manjšimi igrami izkuša odbor ustrezati našim diletantom na malih čitalniških odrih. Že je pa tudi treba odboru skrbeti in misliti na izdajo 54. zvezka, torej se obračamo do slov. pisateljev, če ima kateri kje v svojih predalih kako *izvirno* igro, naj jo blagovoljno pošlje društvu v pregled; za prestave ni nam taka sila, posebno ne za vihravo in površno skrpane slabe prevode slabih iger. P.

„Zgodovina pedagogije“, ki se tiska v »Učiteljskem tovaršu«, izide v posebni knjižici, ki bode stala 70 kr. Dovoljujem si vabiti, da bi si jo naročili gg. učitelji in šolski prijatelji. — Pri tej priliki prosim, da bi mi oni gospodje, ki so dobili od mene kako knjigo na ogled, vrniti jo blagovoljili na moje troške, ako je obdržati ne nameravajo.

V Krškem 10. marca 1887.

Ivan Lapajne.

O dopolnjevalni volitvi odbornikov v „Matico Slovensko“. Da se glasovi ne cepijo po nepotrebnem, nasvetovali so — kakor pri drugih družbah — tudi pri »Matici« nekateri družniki, kateri odborniki naj se volijo *letos*. Po §. 12. društvenih pravil smejo izstopivši biti zopet voljeni. Umrla sta v tem času odbornika *Raič Božidar* pa *Erjavec Franjo*, odpovedala sta se gospoda *Ivan Hribar* pa *Andrej Marušič* zaradi obilnih svojih opravil, drugi so po žrebu prišli na vrsto. Gledé na to, da ima »Matica« odbornike izvedene v raznih strokah ter po raznih mestih, svetuje se *po odsekovem dogovoru*, naj se v prihodnjem XXII. rednem velikem zboru 13. aprila t. l. za odbornike „Matic Slovenski“ soglasno volijo ti-le gospodje: *Flis Janez*, semeniški spiritual; *Kržič Anton*, katehet v nunskih šolah; *Levec Fran*, profesor na realki; *Robič Luka*, deželni poslanec in bivši davkarski nadzornik; dr. *Požar Lovro* in *Šubič Ivan*, gimnazijska učitelja v Ljubljani; dr. *Gregorčič Anton*, bogoslovni profesor in deželni poslanec v Gorici (na mesto čast. kan. *And. Marušiča*); *Hubad Fran*, profesor v Gradci, *Wiesthaler Fran*, gimnazijski ravnatelj v Novem Mestu. — Pravico voliti imajo udje vsi — ustanovniki in letniki, da le vsaj podpiše svoje ime na poseben list — ali njih več skupaj — ter se volilni listki pošljejo odboru „Slovenske Matice“ do 13. aprila pred zborovim sklepom.

Slovanske starine. Ruski archaeolog Evarnicki, ki vódi razkopavanja v Korsunu, našel je blizu tega mesta, kjer se stekata reki Koševaja in Korabelka v Dnepr staro mesto. Ulice vodijo do Dnepra. Hiše imajo štirioglate temelje, po pečéh je polno pepela in ostankov kostij; po stanovanjih je našel dele pohištva, kipov, kose svinca in grške denarje z napisom „Olivia“. Tu je stalo tedaj staro grško mesto. Prostora je razkopanega do sedaj šele deseti del. Ko dokonča to razkopavanje, lotil se bo Kurganov v okolici Korsunski. — Staroslovansko naselbino so odkrili v Ranzinu blizu Stralsunda. Našli so mnogo ilovnatih čepinj gotovo od več kakor 135 posod, med katerimi jih kaže osem na robu prvotno ornamentiko, ki so jo narejali s sem, da so nohte vtiskali v mehko ilo. Največje vrednosti so pa mali krogi in bronaste žice, tako imenovani „Schläfenringe“, katerih ni najti drugje nego samó na slovanskih tleh.

Razpis časne nagrade

za povest, namenjeno slovenski mladini.

Razumniki vseh omikanih narodov paznim očesom motrijo razvoj tistega dela književnosti svoje, kateri je v prvi vrsti namenjen mlademu narastaju, ter vestno skrbé za to, da se mladini podajajo v roke po obliki in vsebini dovršene, čistim peresom in plemenitim srcem pisane zabavne in poučne knjige. Tudi v Slovencih se je že večkrat poudarjalo, kako potrebujemo mladini svoji primerne berila in razna učiteljska in pedagogijska društva naša so večkrat ukrepala o tem in obravnavala vprašanje, kako bi se zadelala ta praznina v književnosti slovenski.

To uvidevši je znani rodoljub češki in prijatelj mladine slovenske, blagorodni gospod Ján Lego v Pragi, po županu ljubljanskem podpisanemu odboru izročil

sedem cesarskih cekinov

v plemeniti namen, da ž njimi nagradí najboljšo povest, namenjeno slovenski mladini od dvanajstih let dalje.

Navedeni znesek sedmih cesarskih cekinov pa je samó častna nagrada, katera se izplača pisatelju povesti; vrhu tega gospod Ján Lego poskrbi še za to, da pisatelj nagrajene povesti prejme za spis svoj še navadni pisateljski honorar.

Pisatelj nam v svoji povesti naslikaj vzornega slovenskega mladeniča, odičenega z vsemi krščanskimi in državljanskimi vrlinami; od tiste dôbe, ko začne hoditi v šolo, sprémi ga do moških let, ko stopi v praktično življenje; opiši ga živo in plastično brez moralizovanja, da bode mlada duša, videča pred seboj junaka povesti, hrepenela po njegovem vzvišenem vzgledu izpolnovati vse dolžnosti, katere narod, cerkev in država zahtevajo od poštenega moža.

Ako pisatelj takšno životopisno povest postavi v zgodovinsko zanimiv čas ter njeno dejanje opré na take domače kraje, ki se odlikujejo po prirodni lepóti svoji, bode tem večja zasluga njegova.

Povest obsezaj šest tiskovnih pôl male osmerke, natisnene z navadnimi garmondskimi êrkami.

Rokopisi naj se pošiljajo do konca tekočega leta načelniku podpisanega odbora, kateri tudi povesti prisodi darilo ter pisatelju njenemu izročí častni honorar.

V Ljubljani 1. aprila 1887.

Peter Grasselli,
župan Ljubljanski,
načelnik.

Prof. Fr. Levec,
urednik »Ljubljanskega Zvona«,
načelnikov namestnik.

Prof. Janes Gnjezda,
predsednik družbe katoliških rokodelskih pomočnikov.

Ivan Tomšič,
c. kr. vadniški učitelj in urednik »Vrtčev«.

„Ljubljanski Zvon“

Izhaja po 4 pole obsežen v veliki osmerki po jeden pot na mesec v zvezkih ter stoji vse leto 4 gld. 60 kr., pol leta 2 gld. 30., četrt leta 1 gld. 15 kr.

Za vse neavstrijske dežele po 5 gld. 60 kr. na leto.

Posamezni zvezki se dobivajo po 40 kr.

Lastniki in založniki: **Fr. Levec** i. dr. — Izdajatelj in odgovorni urednik: **Fr. Levec**.
Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, v knežjem dvorci v Gosposkih ulicah, 14.

Tiska »Narodna Tiskarna« v Ljubljani.